

Наукові перспективи
Видавнича група

Прийміть наші
найщиріші вітання
зі світлим святом
зимової казки -
днем святого миколая!

Нехай прекрасні зимові
свята принесуть мир і
злагоду!

Наукові інновації та передові технології

СЕРІЯ "ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ"
СЕРІЯ "ЕКОНОМІКА"
СЕРІЯ "ПРАВО"
СЕРІЯ "ПЕДАГОГІКА"
СЕРІЯ "ПСИХОЛОГІЯ"

**Merry
Christmas**
and happy new year

№ 12(40) 2024

Всеукраїнська Асамблея докторів наук із державного управління

у рамках роботи Видавничої групи «Наукові перспективи»

«Наукові інновації та передові технології»

(Серія «Управління та адміністрування», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Психологія», Серія «Педагогіка»)

Випуск № 12(40) 2024

Київ – 2024

Ukrainian Assembly of Doctors of Sciences in Public Administration

within the work of the Publishing Group «Scientific Perspectives»

«Scientific innovations and advanced technologies»

(Series «Management and administration», Series «Law», Series «Economics», Series «Psychology», Series «Pedagogy»)

Issue № 12(40) 2024

Kyiv – 2024

ISSN 2786-5274 Print
УДК 001.32:1 /3/(477)(02)

DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-12\(40\)](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-12(40))

**«Наукові інновації та передові технології» (Серія «Управління та адміністрування»,
Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Психологія», Серія «Педагогіка»):
журнал. 2024. № 11(39) 2024. С. 1834.**

*Рекомендовано до друку Президією Всеукраїнської Асамблеї докторів наук з державного управління
(Рішення від 06.12.2024, № 3/12-24)*

*Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації:
серія КВ № 24962-14902Р від 13.09.2021 р.*

*Журнал видається за наукової підтримки: Інституту філософії та соціології Національної Академії Наук
Азербайджану (Баку, Азербайджан), громадської організації «Асоціація науковців України», громадської організації
«Християнська академія педагогічних наук України» та громадської організації «Всеукраїнська асоціація педагогів і
психологів з духовно-морального виховання».*

**Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 30.11.2021 № 1290
журналу присвоєно категорію "Б" із права**

**Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 01.02.2022 № 89
журналу присвоєно категорію "Б" із педагогіки**

**Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 07.04.2022 № 320 журналу
присвоєно категорію "Б" із економіки та державного управління**

**Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 20.06.2023 № 768 журналу
присвоєно категорію "Б" зі спеціальностей 073 - менеджмент, 076 - підприємництво
та торгівля, 015 - професійна освіта**

**Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 23.08.2023 № 1035 журналу
присвоєно категорію "Б" зі спеціальності 053 - психологія**

*Наукове видання включено до міжнародної наукометричної
бази Index Copernicus, міжнародної пошукової системи Google
Scholar та до міжнародної наукометричної бази даних Research Bible.*

*Журнал заснований з метою розвитку вітчизняного наукового потенціалу у галузях державного управління,
права, економіки, психології, педагогіки та його інтеграції у світовий науковий простір, шляхом оприлюднення
результатів наукових досліджень.*

Головний редактор:

Романенко Євген Олександрович — доктор наук з державного управління, професор, Заслужений юрист України, полковник Центрального науково-дослідного інституту Збройних Сил України, Президент громадської наукової організації «Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління» (Київ, Україна)

Редакційна колегія:

- Абуселідзе Георгій - завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування Батумського державного університету імені Шота Руставелі (Батумі, Грузія)
- Бахов Іван Степанович — доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри іноземної філології та перекладу Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)
- Беньковська Наталя Борисівна — кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри мовної підготовки Інституту Військово-Морських Сил Національного університету "Одеська морська академія" (Одеса, Україна)
- Бельська Тетяна Валентинівна - доктор наук з державного управління, доцент, завідувач кафедри менеджменту Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості (м. Київ, Україна)
- Бондар-Підгурська Оксана Василівна - доктор економічних наук, доцент, професор кафедри менеджменту ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі», (Полтава, Україна)
- Будник Вікторія Анатоліївна - кандидат економічних наук, професор, професор кафедри бізнес-логістики та транспортних технологій Державного університету інфраструктури та технологій (Київ, Україна)
- Гбур Зоряна Володимирівна - доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри управління охороною здоров'я та публічного адміністрування Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л.Шупика (Київ, Україна)
- Дацій Олександр Іванович — доктор економічних наук, професор, Заслужений працівник освіти України, завідувач кафедри фінансів, банківської та страхової справи Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)
- Дегтяр Олег Андрійович — доктор наук з державного управління, доцент, доцент кафедри менеджменту і адміністрування Харківського національного університету міського господарства ім. О. М. Бекетова (Харків, Україна)
- Демідова Юлія Євгенівна - кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки і психології управління соціальними системами Національного Технічного Університету «Харківський Політехнічний Інститут» (Харків, Україна)
- Дем'янишина Олеся Андріївна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів, обліку та економічної безпеки Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (Умань, Україна)
- Дранус Любов Сергіївна — кандидат економічних наук, доцент, оцент кафедри менеджменту Чорноморського національного університету імені Петра Могили
- Журавльова Лариса Петрівна — доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології Поліського національного університету (Житомир, Україна)
- Заячківська Оксана Василівна - кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів та економічної безпеки Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)
- Ільїн Валерій Юрійович - доктор економічних наук, професор (Київ, Україна)
- Ільїна Анастасія Олександрівна - кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри публічного управління і адміністрування Національного торговельно-економічного університету (Київ, Україна)
- Ічанська Олена Михайлівна - кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Кайдашев Роман Петрович — доктор юридичних наук, професор, професор кафедри адміністративного, фінансового та банківського права Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)
- Каламаж Руслана Володимирівна - доктор психологічних наук, професор, проректор з навчально-виховної роботи Національного університету «Острозька академія» (Рівне, Україна)
- Кардаш Оксана Любомирівна, кандидат економічних наук, доцент кафедри комп'ютерних технологій та економічної кібернетики Навчально-наукового інституту автоматизації, кібернетики та обчислювальної техніки Національного університету водного господарства та природокористування (м. Рівне, Україна)
- Калашнік Наталя Василівна — кандидат педагогічних наук, доцент кафедри українознавства Вінницького національного медичного університету ім. М.І.Пирогова, (Вінниця, Україна) kalashnuknatalia@gmail.com
- Кобець Дмитро Леонтійович - кандидат економічних наук (доктор філософії), доцент Хмельницького національного університету, доцент кафедри обліку, аудиту та оподаткування (м. Хмельницький, Україна)
- Коваленко Олена Михайлівна - кандидат педагогічних наук, провідний науковий співробітник відділу профільного навчання Інституту педагогіки НАПН України (Київ, Україна)
- Корильчук Неоніла Іванівна – кандидат медичних наук, доцент кафедри терапії та сімейної медицини Тернопільського національного медичного університету імені І.Я.Горбачевського МОЗ України (Тернопіль, Україна)
- Корнієнко Петро Сергійович - доктор юридичних наук, доцент, адвокат, заступник першого проректора по роботі з коледами, професор кафедри філософії та соціально-гуманітарних дисциплін Національної академії статистики, обліку та аудиту (Київ, Україна)

- Кошова Світлана Петрівна — кандидат наук з державного управління, доцент, доцент кафедри управління охорони здоров'я Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика (Київ, Україна)
- Кравчук Володимир Миколайович — доктор юридичних наук, доцент, доцент кафедри конституційного, адміністративного та міжнародного права Волинського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк, Україна)
- Кравчук Людмила Степанівна - кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри фізичної терапії, ерготерапії, фізичної культури і спорту Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна», завідувач кафедри фізичної терапії, ерготерапії, фізичної культури і спорту Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна» (Хмельницький, Україна)
- Литвиненко Віктор Іванович — доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства Навчального наукового інституту права Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)
- Лич (Назарук) Оксана Миколаївна - доктор психологічних наук, доцент, член-кореспондент української академії акмеології, член громадської спілки «Національна психологічна асоціація», доцент кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Марушева Олександра Анатоліївна - доктор наук з державного управління, доцент, завідувач кафедри публічного управління та інформаційного менеджменту ПВНЗ Університету Новітніх Технологій (м. Київ, Україна)
- Міхальський Томаш — доктор наук, доцент кафедри географії регіонального розвитку Гданського університету (Польща)
- Мізюк Вікторія Анатоліївна – кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету управління, адміністрування та інформаційної діяльності Ізмаїльського державного гуманітарного університету (Ізмаїл, Україна)
- Миргород-Карпова Валерія Валеріївна - кандидат юридичних наук, заступник директора з наукової роботи, старший викладач кафедри адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки Сумського державного університету (Суми, Україна)
- Непомняща Ірина Миколаївна - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії та методики дошкільної освіти Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»
- Новак-Каляєва Лариса Миколаївна — доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри державного управління Львівського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президенті України (Львів, Україна)
- Огієнко Альона Володимирівна - доктор економічних наук, доцент кафедри організації авіаційних робіт та послуг Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Орлова Наталія Сергіївна - доктор наук з державного управління, професор кафедри державного управління, публічного адміністрування та регіональної економіки, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця (Харків, Україна)
- Павлов Костянтин Володимирович — доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри підприємництва і маркетингу Волинського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк, Україна)
- Павлова Олена Миколаївна - доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки, підприємництва та маркетингу Волинського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк, Україна)
- Пагута Тамара Іванівна - кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти, директор Інституту педагогічної освіти Приватного вищого навчального закладу «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука» (Рівне, Україна)
- Помиткін Едуард Олександрович — доктор психологічних наук, професор, провідний науковий співробітник Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України (Київ, Україна)
- Помиткіна Любов Віталіївна — доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Приходькіна Наталія Олексіївна - доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України (Київ, Україна)
- Савенко Олена Анатоліївна - кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту і права Дніпровського державного аграрно-економічного університету, членкиня громадської наукової організації "Фінансово-економічна наукова рада" (Київ, Україна)
- Самусь Тетяна Володимирівна – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри професійної освіти та технології сільськогосподарського виробництва Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка (м. Глухів, Україна)
- Сапожников Станіслав Володимирович - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки та психології Університету імені Альфреда Нобеля (Дніпро, Україна)

- Сопілко Ірина Миколаївна - доктор юридичних наук, професор, Відмінник освіти України, Заслужений юрист України, декан юридичного факультету Національного Авіаційного Університету (Київ, Україна)
- Титко Анна Василівна — кандидат юридичних наук, провідний науковий співробітник Національної академії внутрішніх справ (Київ, Україна)
- Трушкіна Наталія Валеріївна — кандидат економічних наук, член-кореспондент Академії економічних наук України, дійсний член Центру українсько-європейського наукового співробітництва, старший науковий співробітник відділу проблем регуляторної політики та розвитку підприємництва, Інститут економіки промисловості НАН України (Київ, Україна)
- Турчинова Ганна Володимирівна — кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету природничо-географічної освіти та екології Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (Київ, Україна)
- Фаловська Ірина Дмитрівна - кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки та психології Комунального закладу вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» (Луцьк, Україна)
- Хохліна Олена Петрівна — доктор психологічних наук, професор, професор кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Чепурна Мирослава Володимирівна - кандидат педагогічних наук, доцент, завідувачка кафедри іноземних мов та міжнародної комунікації Черкаського державного технологічного університету (Черкаси, Україна)
- Чернуха Надія Миколаївна — доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної реабілітації та соціальної педагогіки Київського національного університету імені Тараса Шевченка (Київ, Україна)
- Якимчук Аліна Юріївна — доктор економічних наук, професор, професор кафедри державного управління, документознавства та інформаційної діяльності Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)
- Яковицька Лада Савелівна — доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Якушева Оксана Вікторівна — кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки та підприємництва Черкаського державного технологічного університету (Черкаси, Україна)

Статті розміщені в авторській редакції. Відповідальність за зміст та орфографію поданих матеріалів несуть автори.

© автори статей, 2024
© Всеукраїнська Асамблея
докторів наук із державного управління, 2024
© Видавнича група «Наукові перспективи», 2024

5. Karabin, T.V. (2002). Osoblivosti mizhosobistisnogo spilkuвання v merezhi "Internet" [Peculiarities of interpersonal communication on the Internet]. *Aktual'ni problemi psihologii - Current Problems of Psychology*, 1. [in Ukrainian].
6. "Internet Sex Addiction: A Review of Empirical Research" Marka D. Griffitsa [in English].
7. Belins'ka, I.A. (2000). Psihologichni chinniki formuvannya osobistosti pidlitkiv u suchasnij sim'ї [Psychological Factors of Adolescent Personality Formation in a Modern Family]. *Problemi zagal'noi ta pedagogichnoi psihologii - Problems of General and Pedagogical Psychology*, 1. [in Ukrainian].
8. Dvizhona, O.V. (2002). Psihokorencijna robota iz shil'nimi do asocial'noi povedinki pidlitkami [Psychocorrectional Work with Adolescents Prone to Asocial Behavior]. *Aktual'ni problemi psihologii - Current Problems of Psychology*, I, 7, 45–51 [in Ukrainian].
9. Vakulich, T.M. (2005). Internet-zalezhnist' jak novij vid adiktivnoi povedinki [Internet addiction as a new type of addictive behavior]. *Naukovij chasopis NPU imeni M.P. Dragomanova - Scientific journal of the National Polytechnic University named after M.P. Dragomanov*, 12, 7(31) [in Ukrainian].

УДК 159.97:616.89(045)

[https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-12\(40\)-1433-1439](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-12(40)-1433-1439)

Бобилева Яна В'ячеславівна кандидат педагогічних наук, доцент кафедри психології та соціальної роботи, Хортицька національна академія, м. Запоріжжя, тел.: (061) 283-20-01, <https://orcid.org/0000-0002-1039-2963>

Сорока Діана Геннадіївна доктор філософії, старший викладач кафедри психології та соціальної роботи, Хортицька національна академія, м. Запоріжжя, тел.: (099) 740-17-73, <https://orcid.org/0009-0002-7689-1543>

ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПСИХОЛОГА В ЛІКУВАЛЬНО-РЕАБІЛІТАЦІЙНИХ УСТАНОВАХ

Анотація. Сьогодення диктує суспільству свої вимоги, особливого значення набуває реабілітаційне спрямування. Присутність психолога в лікувально-реабілітаційних установах дає можливість створити умови для прискорення одужання, подолання стресу, який пов'язаний з хворобою або іншими негативними факторами, які впливають на здоров'я людини.

Значенню психології в медицині приділяли ще в стародавні часи, звертали увагу на душевний стан людини, який впливав на її самопочуття і швидкість одужання.

Зв'язок медицини і психології дуже тісний, оскільки фізичне здоров'я не можливе без психічного здоров'я. Психолог, який працює з хворими і медичним персоналом повинен володіти знаннями не тільки психології, а й медицини, особливостями захворювань, специфікою спілкування з хворими, дотримуватись етичних принципів в роботі.

Медична психологія пройшла довгий шлях розвитку і сьогодні психологи займаються не тільки вирішенням проблем хворого, а й збереженням і підвищенням психологічного здоров'я населення, профілактикою психічних розладів, підвищення психічних ресурсів. За даними останніх досліджень, близько 70% пацієнтів з хронічними захворюваннями відчувають значний психологічний дистрес і потребують допомоги та підтримки фахівців. Особливість роботи психолога в медичній сфері відрізняється тим, що він працює не тільки з пацієнтами, а й з їх родичами та медичним персоналом, виконує важливу роль у забезпеченні психологічного комфорту, сприяє підвищенню якості життя як пацієнтів, так і медичного персоналу. Психолог в лікувально-реабілітаційній установі не просто спостерігач, а активний учасник процесу лікування та реабілітації. Важливим аспектом роботи психолога в лікувально – реабілітаційних установах є проведення якісної діагностики, виявлення психологічних проблем, пов'язаних з хворобою, оцінка емоційного стану пацієнта,

на якій буде побудовано подальший індивідуальний план відновлення емоційного та фізичного стану пацієнта.

Ключові слова: психолог, клінічний психолог, лікувально-реабілітаційні установи, психологічна допомога, медична психологія, психопрофілактика, психотерапія, пацієнти, медичний персонал, здоров'язбереження.

Bobyleva Yana Vyacheslavivna Doctor of Philosophy, Associate Professor, Department of Psychology and Social Work, Khortytsia National Academy, Zaporizhzhia, tel.: (061) 283-20-01, <https://orcid.org/0000-0002-1039-2963>

Soroka Diana Hennadiyivna Doctor of Philosophy, senior lecturer of the Department of Psychology and Social Work, Khortytsk National Academy, Zaporizhzhia, tel.: (099) 740-17-73, <https://orcid.org/0009-0002-7689-1543>

SPECIFICS OF A PSYCHOLOGIST'S WORK IN MEDICAL AND REHABILITATION FACILITIES

Abstract. The present dictates its requirements to society, and the rehabilitation direction is of particular importance. The presence of a psychologist in medical and rehabilitation institutions makes it possible to create conditions for accelerating recovery, overcoming stress associated with illness or other negative factors that affect human health.

The importance of psychology in medicine has been emphasized since ancient times, when attention was paid to the state of mind of a person, which influenced his or her well-being and the speed of recovery.

The connection between medicine and psychology is very close, as physical health is not possible without mental health. A psychologist who works with patients and medical staff must have knowledge not only of psychology but also of medicine, the peculiarities of diseases, the specifics of communication with patients, and adhere to ethical principles in their work.

Medical psychology has come a long way, and today psychologists are engaged not only in solving the patient's problems, but also in maintaining and improving the psychological health of the population, preventing mental disorders, and increasing mental resources. According to recent studies, about 70% of patients with chronic diseases experience significant psychological distress and need the help and support of specialists. The peculiarity of a psychologist's work in the medical field is that he or she works not only with patients but also with their relatives and medical staff, plays an important role in providing psychological comfort, contributes to improving the quality of life of both patients and medical staff. An important aspect of a psychologist's work in medical and rehabilitation institutions is to conduct high-quality diagnostics, identify psychological problems associated with the disease, and assess the patient's emotional state, which will be used to build a further individual plan for restoring the patient's emotional and physical state.

Keywords: psychologist, clinical psychologist, medical and rehabilitation institutions, psychological care, medical psychology, psychoprophylaxis, psychotherapy, patients, medical staff, health care.

Постановка проблеми. В останні роки в Україні актуальним питанням є здоров'язбереження населення. Це комплексне питання, яке має медичний, соціальний та економічний виміри. Це пов'язано з багатьма питаннями: воєнний стан в країні, пандемія COVID-19, збільшення хронічних захворювань, зміна клімату та ін.

Реформування системи охорони здоров'я спрямоване на підсилення професіоналами в галузі психології мультидисциплінарних команд, що надають реабілітаційну та медичну допомогу. Це питання відображено і затверджено наказом МОЗ «Про внесення змін до наказу Міністерства охорони здоров'я України від 28 жовтня 2002 року № 385» від 30.09.2022 № 1782. В документі зазначено, що до Переліку посад професіоналів із вищою немедичною освітою введено посаду клінічного психолога та психотерапевта та визначено вимоги до спеціальності та спеціалізації цих фахівців. [3]

Клінічний психолог відіграє надзвичайно важливу роль у збереженні та покращенні здоров'я людей. Його діяльність охоплює широкий спектр напрямів, від профілактики психологічних проблем до реабілітації після важких життєвих подій. Психологічне здоров'я тісно пов'язане з фізичним, оскільки стрес, тривога, депресія можуть негативно впливати на імунну систему, серцево-судинну систему та інші органи. Завдання психолога полягає в тому, щоб допомогти людям краще зрозуміти самих себе та свої емоції, навчити навичкам необхідним для подолання життєвих труднощів. [1]

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Особливості діяльності психолога в лікувально-реабілітаційних установах розглядають в своїх роботах Бочелюк В.Й., Горбатюк С.М., Панов М.С., Спицька Л.В., Федоренко Р.П., Хлівна О.М., Дучимінська Т.І., Магдисюк Л.І., Борцевич С.В. та інші вітчизняні науковці, які розглядають питання змісту психологічної допомоги в клініці, дають характеристики найбільш поширених методів психодіагностики обґрунтовують роль психолога у системі комплексної реабілітації. [1,2,3,4,5]

Мета статті – висвітлення особливостей діяльності психолога в лікувально-реабілітаційних установах, а саме аналіз основних методів медико-психологічного діагностування.

Виклад основного матеріалу. У сучасному світі, де все більшу увагу приділяють не лише фізичному, а й психічному здоров'ю людини, роль психолога в лікувально-реабілітаційних установах стає все більш значущою. Психолог в таких закладах – це не просто фахівець, а ключова фігура, яка допомагає пацієнтам подолати не лише фізичні недуги, а й пов'язані з ними психологічні труднощі. Роль психолога в лікувально-реабілітаційному процесі

є комплексною і багатовекторною, вимагає від фахівця глибоких знань в різних областях психології, оскільки він проводить комплексну діагностику психологічного стану пацієнта, виявляючи емоційні, поведінкові та когнітивні порушення, пов'язані з хворобою, застосовує різноманітні методи психотерапії для зменшення страху, тривоги, депресії, що часто супроводжують хронічні захворювання, надає емоційну підтримку пацієнтам та їх родинам, допомагаючи їм адаптуватися до нових умов життя, сприяє соціальній та психологічній реабілітації, допомагаючи пацієнтам повернутися до звичного життя, проводить профілактичні заходи, спрямовані на запобігання розвитку психологічних ускладнень у хворих. [1,2,4]

На нашу думку, особливу роль в діяльності психолога в лікувально-реабілітаційних установах займає діагностика. Завдяки діагностиці психолог отримує детальну інформацію про психологічний стан пацієнта, його сильні і слабкі сторони, що дозволяє фахівцю розробити індивідуальний план реабілітації, який буде максимально ефективним саме для цього пацієнта.

Як зазначають Р. П. Федоренко, О. М. Хлівна, Т. І. Дучимінська, Л. І. Магдисюк, С. В. Борцевич, які досліджували питання особливостей роботи психолога в клініці: «Найважливіші завдання діяльності медичного психолога полягають у вивченні психологічних особливостей інтелекту, емоційно-вольової сфери і особистості пацієнта, а також психологічних причин виникнення у нього хвороби». [5, С.32] Психолог виконує **широкий спектр функцій** в реабілітаційному процесі і для цього він має досконало володіти методами медико-психологічного вивчення хворого.

До основних методів медико-психологічного вивчення хворого відносяться: клінічна бесіда, спостереження і тестування.

Клінічна бесіда – це спеціалізована форма спілкування між психологом і пацієнтом, під час бесіди психолог збирає інформацію про проблему, з якою звернувся пацієнт, симптоми, почуття, думки. Особливість клінічної бесіди полягає в тому, що вона будується на довірливих відносинах між психологом і пацієнтом, що є важливим для успішної терапії. Важливо зазначити, що під час бесіди психолог може застосовувати різні терапевтичні техніки, такі як заохочення до саморефлексії, вираження почуттів, аналіз поведінки. Метою бесіди є:

- визначення проблеми, що турбує та які труднощі пацієнт відчуває;
- оцінка психічного стану, наявність різних психічних захворювань;
- створення атмосфери і довіри;
- розробка індивідуального плану лікування на основі зібраної інформації.

Результативність бесіди залежить від рівня професійної компетентності практичного психолога, від особистісних властивостей, таких як комунікабельність, толерантність, вміння слухати, спостережливість, і здатність аналізувати ситуацію.

Спостереження – цей метод вважається одним з основних інструментів в клінічній діагностиці. Дозволяє отримувати додаткову інформацію про пацієнта, яка може бути недоступна під час вербального спілкування. Особливість методу спостереження в тому, що дуже часто невербальні сигнали можуть суперечити тому, що говорить пацієнт, доповнювати його слова та допомогти розкрити повну картину емоційного стану пацієнта. Слід зазначити, що цей метод може супроводжувати будь-який діагностичний метод і підвищувати результативність діагностики. [5, С.32]

Тестування – цей метод дозволяє отримати кількісну і якісну інформацію про психічні процеси, особистісні особливості та когнітивні функції особистості. Використовуючи цей метод практичний психолог може більш точно оцінити емоційний стан пацієнта, особливості сприйняття хвороби, стресостійкість та розробити індивідуальний план лікування. Перевагою цього методу є швидке отримання великої кількості інформації про пацієнта, дозволяє виявляти різні прояви і зміни в протіканні захворювання та порівняння з нормативними показниками. Однак, тестування не є самодостатнім методом дослідження, а використовується в комплексі з іншими методами та проводиться індивідуально з пацієнтом.

Як зазначають Р. П. Федоренко, О. М. Хлівна, Т. І. Дучимінська, Л. І. Магдисюк, С. В. Борцевич «У клінічній діагностиці досить часто використовуються такі індивідуальні тести інтелекту як тест Векслера, тести Біне, проби Крепеліна, таблиці Шульте, метод дослідження афазій К. Гольдштейна тощо» [5, С.34] та «проективні тести, тобто засновані на мимовільному прояві (проекції) особистісних якостей клієнта в процесі виконання психодіагностичного завдання. Це, наприклад, тест Роршаха, тест тематичної апперцепції (ТАТ), дитячий тест на апперцепцію (САТ)». [5, С.34]

На основі діагностики робиться висновок в якому відображено результати обстеження стану пацієнта. Результати діагностичних досліджень можуть використовуватися з різною метою: для уточнення діагнозу, розробки індивідуального плану лікування, оцінки ефективності лікування, прогнозування подальшого перебігу хвороби та ін. Це дозволяє вносити необхідні корективи в терапевтичний процес.

Висновки. Роль психолога в сучасній медицині, зокрема в лікувально-реабілітаційних установах, є незаперечною. Глибоке розуміння психологічних аспектів захворювання та реабілітації дозволяє психологу ефективно працювати з пацієнтами, надаючи їм необхідну психологічну підтримку, допомагаючи адаптуватися до нових умов життя та долати психологічні труднощі, пов'язані з хворобою. **Діагностика** є фундаментальною складовою роботи психолога.

Сучасна психологічна реабілітація активно розвивається використовуючи на практиці новітні технології та методи. Це дозволяє зробити процес одужання більш ефективним, доступним і індивідуальним. Наприклад, можли-

вість вільного доступу до інтернету сприяла розвитку телепсихології. Це дозволяє пацієнтам отримувати психологічну допомогу дистанційно, що особливо актуально в умовах воєнного стану в країні, пандемії та для людей з особливими потребами. Віртуальна та доповнена реальність для створення імерсивних середовищ, використання яких допомагають пацієнтам долати страхи, розвивати когнітивні функції, тренувати соціальні навички та інші сучасні технології. Але на нашу думку використання сучасних технологій діагностики та психологічної реабілітації потребує супроводу психолога. Індивідуальний підхід є ключовим фактором успішної психологічної реабілітації.

Література:

1. Бочелюк В.Й. Діяльність психолога у лікувально-профілактичних та реабілітаційних установах [Електронний ресурс] / В.Й. Бочелюк, М.С. Панов, Л.В. Спицька – Режим доступу: <http://habitus.od.ua/journals/2023/45-2023/31.pdf>
2. Горбатюк С.М. Роль медичного психолога у діагностичних, психокорекційних та реабілітаційних заходах [Електронний ресурс] / С.М. Горбатюк - Режим доступу: https://dspace.vnmu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/3422/%D1%80%D0%BE%D0%BB%D1%8C_%D0%BC%D0%B5%D0%B4_%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85_%D1%83_%D0%B4%D1%96%D0%B0%D0%B3%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82_%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BA%D0%BE%D1%80%D0%B5%D0%BA%D1%86_%D1%82%D0%B0_%D1%80%D0%B5%D0%B0%D0%B1_%D0%B7%D0%B0%D1%85%D0%BE%D0%B4%D0%B0%D1%85.pdf?sequence=1&isAllowed=y
3. Наказ МОН «У лікарнях будуть працювати клінічні психологи і психотерапевти» [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://medplatforma.com.ua/news/58791-klinichni-psikhologi-i-psihoterapevti-u-likarnyakh-nakaz-moz>
4. Панок В.Г. Основи психологічної допомоги : теорія та практика психоконсультавання. [Електронний ресурс] / Панок В.Г. – Режим доступу: https://archer.chnu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/6413/Panok_Chaplak_Andreeva.pdf?sequence=1&isAllowed=y
5. Федоренко Р. П. Психологічна допомога у клініці [Електронний ресурс] / Р.П. Федоренко – Режим доступу: https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/18827/1/psychol_dop_klin.pdf

References:

- 1.Bochelyuk V.Y Panov M.S Spits`ka L.V. (2023). Diyal`nist` psikholoha u likuval`no-profilaktichnikh ta reabilitatsiynikh ustanovakh [Psychologist's work in medical and rehabilitation institutions] Retrieved from <http://habitus.od.ua/journals/2023/45-2023/31.pdf> [in Ukrainian].
- 2.Horbatyuk S.M. (2013) Rol` medichnoho psikholoha u diahnostichikh, psikhokorektsiynikh ta reabilitatsiynikh zakhodakh [The role of a medical psychologist in diagnostic, psychocorrectional and rehabilitation measures] Retrieved from: https://dspace.vnmu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/3422/%D1%80%D0%BE%D0%BB%D1%8C_%D0%BC%D0%B5%D0%B4_%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85_%D1%83_%D0%B4%D1%96%D0%B0%D0%B3%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82_%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BA%D0%BE%D1%80%D0%B5%D0%BA%D1%86_%D1%82%D0%B0_%D1%80%D0%B5%D0%B0%D0%B1_%D0%B7%D0%B0%D1%85%D0%BE%D0%B4%D0%B0%D1%85.pdf?sequence=1&isAllowed=y [in Ukrainian].